

LEVENSLANG

*OF EEN VERTELLING MET EEN
VOORLOPIG EINDE*

FRANS GILLIS

EERDER VERSCHENEN VAN DEZE AUTEUR BIJ BOEKENPLAN:

De schreeuw en andere verhalen (2010)

Theo, fragmenten uit een leven ... (2011)

In verwarring (2012)

ISBN: 978 90 8666 436 8

NUR: 301

© 2017, Frans Gillis
Uitgeverij Boekenplan, Maastricht
Ontwerp en eindredactie: Boekenplan
Internet: www.boekenplan.nl;

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeleelvou- digd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor het overnemen van gedeelten uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (Artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

*Wellicht voelt de lezer geen behoefte dit verhaal te lezen,
maar ik heb er behoefte aan het hem te vertellen.
Vrij naar Jean-Jacques Rousseau*

*Wie niet mag zeggen wat er in hem leeft,
mag niet bestaan zoals hij is.*

Een hoog flatgebouw, een groot raam dat uitkijkt over een stad, straten, daken, schoorstenen. In de verte een rij hoge kale bomen, met daarachter een rode zon die het voor bekeken houdt en aanstalten maakt om langzaam achter de boomtoppen weg te zinken. Vijf minuten, drie minuten, één minuut, dan resten er enkel nog rode strepen met een oranje randje. Aan het raam staat een man. Als de duisternis zo ver is opgerukt dat ze het laatste streepje heeft weggeveegd, keert hij zich om. Hij verdwijnt in zijn nog gezellig ingerichte maar sfeerloos geworden flat, waaruit het leven zich heeft teruggetrokken, als uit een weinig bezocht museum.

De man vraagt zich af: Zal ze vannacht komen?

Hij gaat naar de piano. Daarop staat een portret van zijn zoon, zijn zoon die zo dikwijls op deze piano speelde, nu eens zacht en met veel gevoel de toetsen strelend, dan weer snel als een virtuoos over het klavier vliegend. Muzikant is hij niet geworden. Ernaast het portret van zijn broer. Van hem hangt aan de muur boven de piano een kleurrijke aquarel, een aquarel die in de tekenacademie werd gezien als die van een beloftevol iemand. Kunstschilder is hij niet geworden.

Dan is zij er. Door deuren en muren heen, geluidloos alsof ze op haar tenen loopt, zo zacht is ze binnengekomen. Hij voelt haar aanwezigheid, net of ze zijn huid streelt. Even later bereikt haar stem zijn oren, teder, als gedragen door de zucht van een warme wind in een zomernacht.

Ben je weer melancholisch?

Haar vraag verwondert hem niet want hij weet dat ze hem doorziet en dat haar vraag niet meer is dan een licht verwijt dat niet vraagt om weerlegd te worden.

Je weet toch, het leven gaat verder, het trekt zich van onze wensen niets aan, het heeft zijn eigen wetten die veel sterker zijn dan de wetten die wij maken.

“Dat is juist het probleem. Nog altijd weiger ik mij neer te leggen bij wie of wat de wereld regisseert.”

Ik weet het. Je bent altijd nogal hardleers geweest.

Ook dit moet hij toegeven. Daarom zwijgt hij, even toch, tot de minuten op de klok hem zo gehaast lijken, alsof ze hem eraan willen herinneren hoe kostbaar de tijd deze nacht voor hem is.

“Blijf alsjeblieft vannacht bij mij, dan wordt de eenzaamheid machteloos en is ze niet meer in staat mijn hele lijf te doorkerven.”

Ik zal blijven. Deze nacht is voor ons, maar je weet heel goed dat dit enkel kan tot het daglicht komt om ons geesten te verjagen.

Stilte zoemt door de kamer, een stilte die meer zegt dan duizend begripvolle woorden zouden kunnen vertellen.

De nacht heeft inmiddels de hemel zo donker gemaakt dat het lijkt alsof hij een zwarte deken heeft meegebracht en die over de aarde heeft uitgespreid, waardoor geen enkele ster de kans wordt gegund zich ook maar eventjes te laten zien.

Even later scheurt die stilte als met tegenzin open om de wat hese stem van de man door te laten.

“Wanneer je vertrekt zou ik graag met je mee-gaan maar dat stuk ongeleefd leven in mij dat mij geen rust gunt, verplicht mij nog op aarde te blijven. Je weet, sterven lijkt mij niet erg, maar sterven met het gevoel, met de gedachte, dat mijn leven onaf is en ik nog een hele weg heb te gaan, dat is wel erg.”

Nu overdrijf je toch?

“Ik vind van niet. Samen hebben we meer dan één keer, toen mensen nog niet zo verdoofd werden als nu, bij een doodsbed gestaan. Wat ons toen in hun opengesperde ogen opviel, was hun onrustige blik, het gewriemel met hun handen alsof ze hun leven nog even wilden vasthouden, het getrappel van hun benen alsof ze hoopten nog te kunnen doen wat ze hadden nagelaten te doen. En wij, wij stonden erbij en treurden om het onafgewerkte van hun leven, om hun gemiste kans.”

Dat kan bij jou toch niet het geval zijn!

“Toch wel. In stukken en brokken dwarrelen gebeurtenissen als talloze vallende bladeren tot in deze kamer, ‘s nachts zelfs tot in mijn bed, waar ze mij bedelven als een verstikkende deken. Nee, ik ben niet klaar met het verleden, noch met het heden.”

Waarom toch? Waarom steeds dat verleden? Je kunt er toch met voldoening op terugkijken. Onze kinderen zijn

voorbeeldig grootgebracht. Je verdiende goed je kost. Je had, relatief gezien, heel wat succes, zowel in zaken als in de contacten met je medemensen, al vond je dat altijd te weinig. Ja, je was inderdaad nogal veeleisend voor jezelf. En wij samen, wij samen kwamen goed overeen. Ik weet het wel, we kibbelden al een keer, we waren het niet altijd op alle punten eens; jij wou naar mijn zin het laken te veel naar je toetrekken. En het is weleens voorgevallen dat we een beetje, een klein beetje ruzie maakten, een wederzijds gelijk willen halen, een ruzietje dat nooit langer duurde dan een korte en niet al te hevige windvlaag, zonder veel schade aan te richten. En had dat ook niet zijn charme, een charme die bij het samenleven hoort?

“Dat is zo, maar het gevoel tekortgeschoten te zijn, meer nog tegenover mijzelf dan tegenover anderen, blijft mij achtervolgen.”

Waarom laat je het leven, dat schamel stukje leven dat je nog rest, niet op je afkomen? Je blijft maar architect spelen om wat te gebeuren staat in jouw kraam te laten passen.

De stilte die hierop volgt, bewijst nogmaals haar gelijk, waartegen hij geen verweer heeft. Een stilte die galmt als in een holle kamer, tot zijn woorden de heiligheid van die stilte verstoren, waardoor het banale dat aan woorden kleeft, komt bovendrijven.

“Elke avond wanneer de zon ondergaat, vrees ik dat ze voor mij niet meer zal terugkomen, morgen niet, overmorgen niet, nooit meer. De kans daarop groeit van dag tot dag. Het gaat met mij zoals met een kalender waarbij het onvermijdelijk is dat hij door het afscheuren

van de blaadjes steeds dunner wordt, en ik ben nog zo weinig gevorderd."

Geldt dat niet voor iedereen?

"Ja en nee. Het gold in ieder geval niet in diezelfde mate voor jou. Jij was van kinds af al waar je ongeveer moest zijn. Jij had een kortere weg te gaan. Ik een veel langere."

Wat zou je dan willen?

"Het is moeilijk hiervoor de juiste woorden te vinden. Het komt erop neer dat ik mij nog niet bevrijd heb van mijzelf. Daarom voel ik mij nog verplicht op aarde te blijven."

De man ziet hoe, benieuwd als ze is, een tot een cirkel opgeblazen, zelfvoldane maan door het venster blik. Er valt geen tijd meer te verliezen. Zijn stem, zacht van gelatenheid, gewikkeld in droefheid, vindt de woorden: "De nacht vordert. Laat ons nog gezellig samen zitten, elkaar woordloos begrijpen, terwijl ik mij verheug in de nabijheid van je steeds stralende gezicht waarin wijsheid en vrolijkheid met elkaar een compromis hebben gesloten."

Zo vlucht de tijd weg, tot schemerlicht de kamer binnenvalt en zij plots, zo plots als ze gekomen is, geruisloos verdwijnt.

Hij roept haar nog na: "Kom je volgende nacht terug?"

Er volgt geen antwoord. Stilte, stilte en nog eens stilte. Het raam aan de oostkant wordt een heldere vlek. Een door merg en been gaande kilte dwingt hem uit zijn

fauteuil op te staan en zuigt hem naar het raam. Bloedrood en koud klimt de zon boven de daken.

Die man aan het raam was ik. Toen zat ik, Ronald Jederman, in de put. Mijn vrouw, Eline, was korte tijd daarvoor gestorven. De dag van de crematie ben ik met haar meegegaan tot aan de verbrandingsoven. Ik wilde haar niet alleen laten. Ik wilde bij haar blijven tot het allerlaatste, tot de schuifdeur openging en de kist in een hete rode gloed verdween, waarna die deur terug naar beneden schoof, en ik als een alleenstaande zuil achterbleef.

Sindsdien is er een jaar voorbij. Nu verblijf ik in een serviceflat gelegen in een gerenoveerd gebouw, een voormalig vrouwenklooster. Dat is nog duidelijk zichtbaar aan de voorgevel waar men de beelden van de heilige maagd Maria en van de heilige Vincentius met rust gelaten heeft. De veeleer kleine vensters van weleer heeft men groter gemaakt, zodat er veel licht binnenvalt. Dit om te vermijden dat er zich een tekort aan serotonine zou voordoen. Hier letten hedendaagse architecten op, nu steeds meer bekend wordt dat niet wij ons leven, ons humeur, en wat weet ik nog allemaal bepalen, maar dat die eer, voor zover dit een eer is, vooral toekomt aan de neurotransmitters in onze hersenen.

Aan de voorkant van mijn kamer komt een venster uit op de tuin. Wanneer ik naar buiten kijk, valt mij tussen de tegels van het voetpad naar de straat elke keer een klein plantje op. De naam ervan ken ik niet. De meeste mensen zullen het onkruid noemen. Het heeft